

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการประชุมกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพหัตถกรรมจนเกิดการเรียนรู้และแก้ไขปัญหาอาชีพและความปลอดภัยในการประกอบอาชีพ โดยร่วมกันมองสภาพปัญหาจากการประกอบอาชีพ การร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหา และค้นหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทางด้านอาชีพและความปลอดภัย โดยใช้กระบวนการวิเคราะห์งานเพื่อความปลอดภัย (JSA) จากนั้นได้มีการกำหนดกิจกรรมที่สามารถนำไปปฏิบัติเพื่อนำไปสู่รูปแบบการป้องกันอันตรายจากงานหัตถกรรม กิจกรรมที่ได้กำหนดขึ้นโดยกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพนั้น มีกิจกรรมบางส่วนที่ผู้ประกอบการอาชีพสามารถนำไปดำเนินการได้เอง และในบางเรื่องต้องการความรู้ความเข้าใจเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดการปฏิบัติที่สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาได้ โดยประเด็นการปรับปรุงสถานที่ทำงานและสิ่งแวดล้อมในการทำงาน จะใช้กิจกรรม 5 ส. จะทำให้เกิดความเข้าใจในการปฏิบัติที่ง่ายขึ้น ในการอบรมนั้นโดยทั่วไปผู้ประกอบการอาชีพมักไม่ต้องการจะหยุดงานโดยไม่จำเป็นเพราะจำทำให้ขาดรายได้ และถ้าเนื้อหามากก็จะเกิดความเบื่อหน่าย และทยอยกันกลับ ดังนั้นจึงต้องเลือกหัวข้อที่สำคัญและเห็นผลที่ชัดเจน

การอบรมให้ความรู้กับกลุ่มอาชีพในการป้องกันอันตรายจากการทำงาน จะให้ผู้ช่วยนักวิจัยเข้าไปให้ความรู้ในอันตรายจากการทำงานในบางเรื่อง เช่น อันตรายจากเครื่องจักร เครื่องมือกลต่างๆ หรือเครื่องใช้ไฟฟ้าต่างๆ ที่ใช้ในการทำงาน เรื่องอันตรายจากสารเคมีสารระเหย การเข้าสู่ร่างกายของสารเคมีไปสู่การปฏิบัติเพื่อป้องกันอันตราย และผู้ประกอบการมีความต้องทราบถึงวิธีการในการป้องกันอันตรายจากการทำงาน โดยเนื้อหาแท้จริงคือการป้องกันการเจ็บป่วย การปวดกล้ามเนื้อตามอวัยวะต่างๆ ของร่างกายซึ่งเป็นการเจ็บป่วยที่เคยเป็นหรือกำลังเป็น มากกว่าอันตรายจากสารเคมีที่เห็นผลไม่ชัดเจน และหลังจากนั้นนักวิจัยได้เข้าไปประเมินผลการดำเนินงานในการปรับปรุงการแก้ไขปัญหาด้านอาชีพและความปลอดภัยของผู้ประกอบการอาชีพเป็นระยะๆ โดยศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม พูดคุยซักถามเชิงลึก จากบันทึกการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการทำงาน และจากการจัดการสภาพแวดล้อมในการทำงานซึ่งได้ข้อมูลดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ผลการดำเนินงานกลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าว

กลุ่มหัตถกรรมกะลา ส่วนใหญ่จะมีการทำงานลักษณะที่รวมกลุ่มกันทำในบ้านของผู้นำกลุ่ม แต่มีงานบางอย่างที่ต่างคนต่างทำกันมาเองจากที่บ้าน แล้วส่งมาทำต่อที่กลุ่ม ในการประชุมร่วมกันเพื่อค้นหาปัญหา วิเคราะห์ปัญหา และหาแนวทางแก้ไขปัญหานั้น มีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวนมาก ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และครอบคลุมลักษณะงานและทราบถึงปัญหาทั้งหมด

จากการค้นหาปัญหา วิเคราะห์ปัญหา และหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันของกลุ่มนั้น โดยทั่วไปจะมีปัญหาเรื่องของอาการบาดเจ็บของร่างกาย จากการถูกบาด เจาะ ที่เกิดจากการใช้เครื่องจักรกลที่ผิด

ประเภท ชำรุด ถูกไฟฟ้าดูดจากเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ขาดการบำรุงรักษา ถูกเศษวัสดุกระเด็นใส่จากการขัด วัสดุติดด้วยเครื่องขัด ปัญหาจากฝุ่นละอองจากระบวนการขัด เจาะ ปัญหาการมีนงจากการสูดดมสาร ระเหยจากการเคลือบเงา นอกจากนี้ปัญหาสุขภาพที่สำคัญของกลุ่มอาชีพคือปัญหาท่าทางในการทำงาน ที่ไม่เหมาะสม การทำงานที่มีการใช้กล้ามเนื้อส่วนใดส่วนหนึ่งโดยเฉพาะที่มีการทำงานติดต่อกันเป็น เวลานาน เช่น กล้ามเนื้อมือ ไหล่ แขน ขา และปวดกระดูกสันหลัง

ดังนั้น เห็นว่างานประเภทนี้มีการแบ่งแยกหน้าที่กันทำ ในสถานที่ทำงานเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นมีลักษณะที่ไม่ต่างกัน การปรับปรุงสถานที่ทำงานจึงสามารถทำได้ง่าย และใช้ประโยชน์ ร่วมกันได้ ส่วนงานที่นำกลับไปทำที่บ้านเห็นว่าควรมีการให้ความรู้เพิ่มเติมในลักษณะงานที่แตกต่างกัน จากงานที่ทำในกลุ่ม ส่วนปัญหาที่เกิดขึ้นกับกลุ่มล้วนเป็นปัญหาที่สามารถแก้ไขได้โดยการปรับเปลี่ยน พฤติกรรม ที่อาจจะทำได้ยากแต่สามารถทำได้ โดยต้องใช้ระยะเวลา และกลุ่มผู้วิจัยจะต้องคอยติดตาม อย่างต่อเนื่องจากพฤติกรรมดังกล่าวได้รับการเปลี่ยนแปลง ปัญหาที่พบเกือบทั้งหมดจะเป็นปัญหาสุขภาพ ที่เกิดจากอาการปวดตามอวัยวะของร่างกายที่มีการทำงานติดต่อกันนานๆ ก็จะมีอาการปวด ฉะนั้นการให้ ความรู้โดยการอบรมในเรื่องท่าทางการทำงานที่เหมาะสม การปรับปรุงช่วงพักระหว่างงาน และการ ส่งเสริมสุขภาพด้วยการออกกำลังกายจะสามารถป้องกันอันตรายจากการเจ็บป่วย ปวดเมื่อยจากการ ทำงานได้

การปรับปรุงสภาพการทำงาน พบว่า ในสถานที่ทำงานที่มีผู้ประกอบอาชีพรวมกันทำงานหลายๆ คน ได้มีการจัดแยกงานในขั้นตอนการขัด เจาะ บัดกรี ตัด แต่ง ด้วยเครื่องจักร ให้ห่างจากงานอื่นๆ ที่ ไม่เกี่ยวข้องกับงานขัด เจาะ บัดกรี ตัด แต่ง มีการจัดการด้านการระบายอากาศในบริเวณสถานที่ทำงาน ได้ดี การเพิ่มความสว่างให้เหมาะสม และเจ้าของบ้านหรือผู้นำกลุ่มได้เข้าร่วมประชุมการวิเคราะห์งาน เพื่อความปลอดภัยได้ปรับปรุงบริเวณที่ทำงานเพื่อลดอันตรายจากสารเคมีโดยแยกงานส่วนที่มีการใช้ สารเคมีออกไปจากงานที่ไม่เกี่ยวข้อง มีการจัดสภาพแวดล้อมของบ้านในกลุ่มอย่างเป็นระเบียบมีระบบที่ดี มีการกำจัดขยะอย่างเป็นรูปธรรม มีการจัดหาภาชนะในการใส่เศษวัสดุ ชิ้นงานที่เสร็จขอบบรรจุภัณฑ์ ที่ เก็บบรรจุภัณฑ์ ที่เก็บสารเคมีและบรรจุภัณฑ์สารเคมีระหว่างทำงาน ซึ่งสามารถช่วยป้องกันการเกิดการ บาดเจ็บจากอุบัติเหตุระหว่างทำงาน และหลังจากนั้นได้

สำหรับด้านการยศาสตร์ (Ergonomic) ได้มีการปรับปรุงในบางเรื่อง เช่น ผู้ทำงานที่มีอาการปวด บริเวณมือเนื่องจากการขัด เจาะ ตัด แต่ง ในส่วนของส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ ได้มีการแก้ไขโดยการ แนะนำให้ลดจำนวนเวลาทำกิจกรรมดังกล่าวให้น้อยลงในแต่ละครั้ง โดยหยุดไปทำกิจกรรมอื่นแทน หรือ สลับหน้าที่กันทำงานของสมาชิกที่มีความสามารถใกล้เคียงกัน ทำให้ไม่ต้องออกแรงมากช่วยลดอาการ ปวดกล้ามเนื้อและแขน ในด้านท่าทางในการทำงานมีหลายคนได้ปรับปรุงที่นั่งทำงานเพื่อให้สบาย ขึ้นไม่ปวดหลังไม่ปวดกัน และปรับการทำงานที่มีการก้มๆ เงยๆ มากในการทำงาน โดยการจัดท้าววัสดุเพื่อ ปรับระดับหน้างานให้เหมาะสมยิ่งขึ้นก็บางกลุ่มที่สามารถทำได้ แต่บางกลุ่มก็ยังทำงานในลักษณะเดิม ต้องใช้เวลาในการจัดการเรื่องดังกล่าวอาจจะเป็นเพราะว่าเรื่องงบประมาณ และความไม่ถนัด ซึ่งเป็นเรื่อง อาจทำได้ยากแต่ก็สามารถทำได้เพื่ออาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน

5.1.2 ผลการดำเนินงานกลุ่มหัตถกรรมเบญจรงค์

ในกลุ่มอาชีพเบญจรงค์ จะมีระยะเวลาการทำงานที่ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับความต้องการของลูกค้า และการเตรียมวัตถุดิบที่ใช้ในการทำงาน โดยในกระบวนการทำงานมีเพียงขั้นตอนการเขียนลาย ขั้นตอนการเผา และขั้นตอนบรรจุภัณฑ์เท่านั้น โดยในกลุ่มแต่ละกลุ่มจะไม่มีขั้นตอนการปั้น เนื่องจากจะรับวัตถุดิบสำเร็จ (งานปั้น) จากที่อื่นมาเขียนลาย เผา และบรรจุภัณฑ์ ทำให้ทั้งในช่วงที่มีการเข้าร่วมประชุมกลุ่มเพื่อค้นหาปัญหา วิเคราะห์ปัญหา และหาแนวทางแก้ไขปัญหานั้น มีผู้เข้าร่วมประชุมน้อย เนื่องจากต้องมีการเตรียมวัตถุดิบไว้แล้ว ถ้าทิ้งช่วงไปนานเกินจะแห้งทำให้งานออกมาไม่สวย ในบางกลุ่มที่อยู่ในช่วงการเผาต้องมีการเผ่าเตาในช่วงเวลานั้น ดังนั้นในแต่ละกลุ่มจึงส่งตัวแทนเข้าร่วมประชุมน้อย สำหรับช่วงหลังจากการประชุม ผู้เข้าร่วมประชุมก็ได้เล่าสภาพปัญหา จนถึงแนวทางแก้ไขต่างๆ ที่ได้ประชุมให้กลุ่มรับทราบและร่วมกันแก้ปัญหาได้ในระดับหนึ่ง

งานการเขียนลาย โดยทั่วไปในแต่ละกลุ่มจะมีปัญหาเรื่องแสงสว่างไม่เพียงพอต้องใช้หลอดไฟเพิ่มเติม ปัญหาสุขภาพที่สำคัญของกลุ่มอาชีพคือปัญหาท่าทางในการทำงานที่ไม่เหมาะสม การทำงานที่มีการใช้กล้ามเนื้อส่วนใดส่วนหนึ่งโดยเฉพาะที่มีการทำงานติดต่อกันเป็นเวลานาน เช่นกล้ามเนื้อมือ ไหล่ และแขน รวมถึงระยะเวลาพักระหว่างงาน ซึ่งส่วนใหญ่ใหญ่จะมีการปฏิบัติตามกัน มีการปรับปรุงบ้างแต่เป็นบางส่วน ปัญหาจากฝุ่นละอองจากการขีด จากเตาเผา ยังมีผู้ให้ความสำคัญน้อยอยู่

ดังนั้น เห็นว่างานประเภทนี้มีการแบ่งแยกหน้าที่กันทำ และมีสถานที่ทำงานที่แตกต่างกัน ทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นมีลักษณะที่แตกต่างกันด้วย จึงมีความจำเป็นที่ต้องเข้าช่วยให้ข้อคิดเห็นในการปรับปรุงสภาพการทำงานตามลักษณะงานและสถานที่ทำงาน ปัญหาที่พบเกือบทั้งหมดจะเป็นปัญหาสุขภาพที่เกิดจากอาการปวดตามอวัยวะของร่างกายที่มีการทำงานติดต่อกันนานๆ ก็จะมีอาการปวด ฉะนั้นการให้ความรู้ โดยการอบรมในเรื่องท่าทางการทำงานที่เหมาะสม การปรับปรุงช่วงพักระหว่างงาน และการส่งเสริมสุขภาพด้วยการออกกำลังกายจะสามารถป้องกันอันตรายจากการเจ็บป่วย ปวดเมื่อยจากการทำงานได้

การปรับปรุงสภาพการทำงาน พบว่า ในสถานที่ทำงาน มีการจัดการด้านการระบายอากาศในบริเวณสถานที่ทำงานได้ดี การเพิ่มความสว่างให้เหมาะสม มีการจัดสภาพแวดล้อมของบ้านในกลุ่มอย่างเป็นระเบียบมีระบบที่ดี มีการกำจัดขยะอย่างเป็นรูปธรรม มีการจัดหาภาชนะในการใส่เศษวัสดุ เครื่องมือ ชิ้นงานที่เสร็จของบรรจุภัณฑ์ ที่เก็บบรรจุภัณฑ์ ที่เก็บสารเคมีและบรรจุภัณฑ์สารเคมีระหว่างทำงาน ซึ่งสามารถช่วยป้องกันการเกิดการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุระหว่างทำงาน และหลังจากนั้นได้

สำหรับด้านการยศาสตร์ (Ergonomir) ได้มีการปรับปรุงในบางเรื่อง เช่น ผู้ทำงานที่มีอาการปวดบริเวณแขนเนื่องจากการวาดลวดลาย ได้มีการแก้ไขโดยการแนะนำให้นั่งในท่าทางที่สบายขึ้นมีการใช้ฟองน้ำรองนั่ง เพื่อความสบายตัวลดอาการปวดหลังปวดก้นได้อย่างดี

5.2 การอภิปรายผลการวิจัย

การติดตามผลการเรียนรู้ปัญหา การป้องกันและปรับปรุงแก้ไขปัญหาอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพงานหัตถกรรมทั้ง 2 กลุ่ม คือ หัตถกรรมกะลามะพร้าว และหัตถกรรมเบญจรงค์ หลังจากที่ผ่านมาขั้นตอนการมองสภาพปัญหาจากการประกอบอาชีพร่วมกัน การวิเคราะห์งานเพื่อความปลอดภัย และการหามาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหามาสภาพที่เกิดขึ้นจากการทำงาน โดยที่เข้าไปติดตาม สังเกตการณ์ และการพูดคุยอย่างเจาะลึกในปัญหาทางด้านสุขภาพ รวมทั้งการให้ข้อเสนอแนะในบางเรื่องเพื่อให้ผู้ประกอบการนำไปปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการปรับปรุงในทางที่ดีขึ้น พบว่าผู้ประกอบการแต่ละกลุ่มจะมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพอนามัยจากการทำงานแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยในหลายๆ ด้าน ดังนี้

5.2.1 ลักษณะของงาน

งานบางอย่างต้องมีการทำอย่างต่อเนื่อง ข้อจำกัดของงานบางอาชีพ และลักษณะของการจ้างในอาชีพนั้นๆ รวมทั้งความยากง่ายของสิ่งที่จะต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในแต่ละเรื่อง

5.2.2 ประเภทของปัญหาสุขภาพจากการประกอบอาชีพ

อันตรายหรือปัญหาที่เกิดจากการทำงาน ถ้าสามารถทำให้เกิดอาการหรือผิดปกติให้เห็น หรือเคยได้รับแล้ว ผู้ประกอบอาชีพจะให้ความสำคัญและร่วมมือในการแก้ปัญหา และจะมีประสบการณ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง ต่างจากงานที่มีอันตรายที่แสดงผลในระยะยาว ผู้ประกอบอาชีพจะให้ความสำคัญและร่วมมือในการแก้ปัญหาน้อยกว่า

5.2.3 การรวมตัวกันของกลุ่มอาชีพ

การรวมตัวกันของกลุ่มอาชีพจะทำให้เกิดการพูดคุย การตัดสินใจ และการร่วมมือในการแก้ปัญหา ทั้งนี้การรวมตัวยังอาจหมายถึงการรวมตัวในกลุ่มที่ประกอบอาชีพหรือมาร่วมทำงานด้วยกันในสถานที่เดียวกัน ซึ่งพบว่าในอาชีพเดียวกันก็มีความแตกต่างกันไปในบางบ้านที่ทำงานด้วยกัน โดยจะพบการร่วมมือในการป้องกันอันตรายได้ดีในบ้านที่มีการรวมกันที่ดี มีการพูดจาสังสรรค์ และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รวมทั้งการให้ความสำคัญในการป้องกันปัญหาของเจ้าของสถานที่หรือผู้นำกลุ่มย่อย ซึ่งเป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดการแก้ปัญหา อีกทั้งปัจจัยที่สำคัญคือความเกรงใจกัน จะทำให้ช่วยในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในการทำงานด้วย

5.2.4 ผู้นำของกลุ่มอาชีพ

ในหัตถกรรมที่สามารถมีผู้นำของกลุ่มอาชีพในการทำงานที่เป็นตัวแทนแล้วจะมีการยอมรับและรวมตัวกันในการช่วยกันแก้ปัญหาได้ดีกว่า กลุ่มหัตถกรรมที่ไม่มีผู้นำ ทั้งนี้การที่มีผู้นำกลุ่มที่ดีก็สามารถเกิดความร่วมมือที่ดีได้ ผู้นำกลุ่มอาจได้มาจากผู้ที่เคยเป็นผู้นำในด้านอื่นเช่น อาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานที่ประกอบอาชีพหัตถกรรมด้วยแล้วจะได้รับการยอมรับ ด้วยที่มีภาวะผู้นำและมีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการทำงานหัตถกรรมนั้นๆ

5.2.5 ข้อจำกัดของความรู้ความเข้าใจในการแก้ปัญหาเฉพาะเรื่อง

การแก้ปัญหาทางด้านอาชีวอนามัยในบางเรื่อง ระดับความรู้ ความเข้าใจในบางเรื่องที่ยากๆ หรือในเรื่องที่เห็นผลกระทบไม่ชัดเจนหรือใช้เวลานาน ยังมีความจำเป็นที่จะต้องมีการเข้าไปให้คำแนะนำจากบุคคลภายนอกหรือเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้และประสบการณ์ เพื่อให้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาเฉพาะเรื่องอย่างถูกวิธี เนื่องจากปัญหาบางอย่างถ้าใช้ภูมิปัญญา และประสบการณ์ของชาวบ้านเองแล้ว อาจต้องใช้เวลานานในการหาหนทางแก้ไขปัญหา ซึ่งทำให้ระดับความรุนแรงของปัญหามีมาก และการแก้ไขอาจไม่ได้ผลเท่าที่ควร นอกจากนี้รูปแบบในการแก้ปัญหายังมีความแตกต่างจากปัญหาที่เกิดในโรงงานอุตสาหกรรม ดังนั้นการแก้ปัญหาก็ต้องประยุกต์ให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพหัตถกรรมด้วย

5.3 ข้อเสนอแนะการวิจัย

5.3.1 เวลาที่ใช้ในการอบรมขั้นตอนต่างๆ

การทำให้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องดังกล่าวข้างต้น จำเป็นต้องเลือกในประเด็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานที่ทำและเป็นส่วนที่มีผลกระทบต่อสุขภาพที่ผู้ประกอบการอาชีพเกิดกาตระหนัก และจะต้องใช้ระยะเวลาไม่มาก ในกลุ่มอาชีพที่มีรายได้จากการทำงานมาก อัตราการเกิดอันตรายมีมากเช่นกัน ผู้ประกอบการอาชีพจะไม่อยากหยุดงานโดยไม่จำเป็น สำหรับกลุ่มอาชีพที่มีงานไม่สม่ำเสมอและมีรายได้จากการทำงานไม่มาก ซึ่งอัตราการเกิดอันตรายมีน้อยกว่า อาจจะเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ มากกว่า

5.3.2 การเปลี่ยนแปลงของกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพ

ผู้ประกอบการอาชีพหัตถกรรมนั้น โดยทั่วไปจะมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย บางครั้งหยุดงานหลายสัปดาห์แล้วจึงกลับมาทำใหม่ หรือหยุดยาวในช่วงเทศกาลต่างๆ เช่น ทำสวน เทศกาลงานบุญ สงกรานต์ ปีใหม่ แต่ช่วงที่กลับเข้ามาทำใหม่หากมีงานมากก็จะรับงานไว้มากแล้วก็เร่งทำทั้งวันทั้งคืน ดังนั้นอันตรายก็จะมีสภาพหรือรูปแบบที่ไม่แน่นอน รวมทั้งคนที่มีการทำงานไม่สม่ำเสมอก็จะมองไม่ค่อยเห็นความสำคัญ of อันตรายและการป้องกันอันตรายจากการทำงาน อีกทั้งการติดตามผลกระทบจากการทำงานก็ทำได้ยากด้วย

5.3.3 ผลกระทบจากการทำงานต่อสมาชิกในครอบครัว

เนื่องจากงานหัตถกรรมที่ประกอบกันเป็นการทำกันที่บ้านพักอาศัย ซึ่งจะมีเด็กหรือสมาชิกในครอบครัวอาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียง รวมถึงบ้านเรือนของเพื่อนบ้านที่มักปลูกใกล้กัน มักพบปัญหาเกี่ยวกับการที่บุตรหลานของผู้ประกอบการอาชีพเข้ามาเล่นในบริเวณที่ผู้ประกอบการอาชีพทำงาน ซึ่งจะได้รับผลกระทบจากสารระเหยต่างๆ ที่ใช้เป็นส่วยผสมในกิจกรรมต่างๆ ในกระบวนการทำงาน นอกจากนั้นยังมีฝุ่นละอองขนาดเล็กจำนวนมาก ตลอดจนการที่บุตรหลานที่เข้าไปหยิบจับสิ่งของมีคม เครื่องมือเครื่องมือการถูกทับด้วยของที่ตกจากที่สูง จนเกิดอุบัติเหตุขึ้นบ่อยครั้ง จึงควรให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าวด้วย

5.4 การนำรูปแบบไปประยุกต์ใช้

เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการนำรูปแบบไปประยุกต์ใช้ในกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพหัตถกรรมสำหรับอาชีพอื่น ๆ นั้น สามารถนำรูปแบบการเรียนรู้และการแก้ปัญหาทางด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานไปประยุกต์ใช้ได้ โดยมีขั้นตอนในการปฏิบัติดังนี้

5.4.1 ขั้นตอนการประชุมกลุ่มเพื่อมองปัญหาาร่วมกันในกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพ

เพื่อให้เกิดการค้นหาปัญหาและมองภาพปัญหาอาชีวอนามัยที่เกิดจากการประกอบอาชีพร่วมกันในกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพ อีกทั้งยังทำให้เกิดความตระหนักในด้านปัญหา และเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ในปัญหาอาชีวอนามัยกับผู้อื่น

5.4.2 การวิเคราะห์งาน เพื่อความปลอดภัย (Job Safety Analysis)

การใช้ขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหาร่วมกันกับกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพ โดยใช้เทคนิควิธีการวิเคราะห์งาน เพื่อความปลอดภัย (Job Safety Analysis) แบบประยุกต์ ซึ่งมี 4 ขั้นตอน คือ

- 1) แบ่งงานที่นำมาวิเคราะห์ออกเป็นขั้นตอนต่างๆ
- 2) ค้นหาอันตรายหรือแนวโน้มที่จะเกิดอันตราย
  - ⇒ ตามลักษณะการทำงานที่ก่อให้เกิดอันตราย
  - ⇒ ตามลักษณะของสิ่งแวดล้อมของงานที่ก่อให้เกิดอันตราย
- 3) การค้นหาสาเหตุที่ทำให้เกิดอันตราย
  - ⇒ ที่ตัวผู้ปฏิบัติงานเอง
  - ⇒ จากสภาพของสิ่งแวดล้อม
- 4) มาตรการหรือวิธีการในการป้องกันหรือแก้ไขสภาพอันตรายในแต่ละขั้นตอน

ในการหามาตรการในการป้องกันอันตราย หรือแก้ไขสภาพปัญหานั้น ในมุมมองของชาวบ้านในเรื่องของอุบัติเหตุและการบาดเจ็บ ส่วนใหญ่มักจะคิดออกมาแต่ในการที่ให้ผู้ปฏิบัติงานใช้ความระมัดระวังในการทำงาน มากกว่าการปรับปรุงสภาพการทำงานหรือการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในการทำงาน

5.4.3 การให้ความรู้พื้นฐานเพิ่มเติม

ในการประกอบอาชีพหลายๆอาชีพ กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพจะมีข้อจำกัดในด้านความรู้ความเข้าใจในเรื่องของอันตรายจากการทำงานเฉพาะเรื่อง ผลจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่าในการประกอบอาชีพหัตถกรรมหลายๆ อาชีพจะมีปัญหาสุขภาพอนามัยจากการทำงานที่มีลักษณะที่คล้ายๆ กันในบางเรื่อง และผลจากการกำหนดกิจกรรมที่ต้องการในกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพที่ศึกษา ได้ผลออกมาว่าต้องการได้รับความรู้หรือการอบรมเพิ่มเติมจากเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงาน ในความรู้ด้านต่างๆ ซึ่งสรุปแล้วจะเป็นพื้นฐานความรู้ที่คล้ายคลึงกัน ดังนั้นการให้ความรู้เบื้องต้นหรือความรู้พื้นฐานในเรื่องดังกล่าวเหล่านี้สามารถทำให้ผู้ประกอบการอาชีพหัตถกรรมอาชีพต่างๆ ได้เกิดความรู้ความเข้าใจในอันตราย การป้องกันอันตราย รวมถึงการส่งเสริมสุขภาพที่ถูกต้องเหมาะสม

5.4.4 ความรู้พื้นฐานที่ควรมีในกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพหัตถกรรม

1) การส่งเสริมสุขภาพในการทำงาน ได้แก่ ความรู้ในเรื่องการบริหารร่างกาย ทำบริหารที่ใช้ในการผ่อนคลายกล้ามเนื้อในส่วนต่างๆของร่างกาย การออกกำลังกาย ความรู้เรื่องกำหนดระยะเวลาพักที่เหมาะสมในช่วงการทำงาน และการให้ความรู้ทางด้านสุขวิทยาส่วนบุคคล

2) ความรู้ทางด้านกายศาสตร์ (Ergonomics) โดยเฉพาะทางด้านท่าทางในการทำงาน ที่ถูกต้องและเหมาะสมในการทำงาน ได้แก่ ท่าทางในการทำงาน การออกแรงทำงาน และการยกของ ที่เหมาะสมและไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ รวมถึงการปรับระดับความสูงของหน้างานให้เหมาะสมกับการทำงาน เป็นต้น

3) การจัดสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เหมาะสม ได้แก่ การระบายอากาศในบริเวณที่ทำงาน การจัดแสงสว่างที่เหมาะสมกับงาน อันตรายจากเสียงและการป้องกันอันตราย การป้องกันอันตรายจากสารเคมีเบื้องต้น